

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

JJ ./. riksåklagaren ang. avvisning av överklagande tillika återställande av försutten tid

(Svea hovrätts beslut den 3 januari 2013 i mål nr B 6142-12)

Högsta domstolen har förelagt riksåklagaren att inkomma med svarsskrivelse. Jag vill anföra följande.

Min inställning

Jag medger bifall till överklagandet.

Bakgrund

JJ dömdes av hovrätten den 30 november 2012 för grov förskingring, grov förskingring medelst urkundsförfalskning, köp av sexuell tjänst och grovt rattfylleri till fängelse i ett år. Sista dagen för överklagande av hovrätts dom angavs till den 28 december 2012.

Eftersom JJ:s överklagande kom in till hovrätten först den 3 januari 2013 och inte heller avskilts för hovrätts räkning hos posten inom den utsatta tiden avvisade hovrätten överklagandet.

Överklagandet

JJ har överklagat hovrätts beslut och yrkat att Högsta domstolen ska undanröja hovrätts beslut, återställa den försuttna tiden och tillåta hans överklagande.

JJ har till grund för sitt överklagande anfört bl.a. följande. Den 21 december 2012 upprättade JJ:s ombud och offentlige försvarare, advokaten GW, överklagandet och ingav det samma dag per post. Försändelsen lades i postlådan i hörnet Fleminggatan/Scheelegatan i god tid innan tidpunkt för tömning, varför han haft att räkna med att försändelsen skulle inkomma till hovrätten den 27 december 2012. Av hovrätts beslut framgår att handlingen inte har avskilts för hovrätts räkning hos posten inom den utsatta tiden. Detta förefaller emellertid helt osannolikt eftersom det i praktiken skulle betyda att överklagandet inte posthanterats på en vecka från det att det lämnades in för postbefordran. Det förefaller i stället högst sannolikt att ett överklagande avskiljs för hovrätts räkning på sju dagar från det att det lämnas för postbefordran. Överklagandet ska således anses ha avskilts för hovrätts räkning inom den utsatta tiden. I sammanhanget förefaller det istället inte osannolikt att överklagandet avskilts inom rätt tid men av okänd anledning

ändå inte vidarebefordrats till hovrätten. Beaktas bör också att det av kuvertet inte framgår när brevet poststämplats, vilket var fallet i NJA 1998 s. 533.

Normal posthantering i Sverige förutsätter att ett inlämnat brev kommer motparten tillhanda inom två arbetsdagar. Endast i sällsynta fall torde det ta längre tid för ett brev att komma till sin adressat. Det torde snarare var vanligare att ett brev ankommer redan påföljande arbetsdag. Det är känt att problem regelmässigt uppstår vid posthanteringen kring jul och nyår. Med anledning därav översändes överklagandet i god tid till hovrätten. Eftersom JJ inte har insett möjligheten att överklagandet inte skulle postbefordras på sju dagar föreligger i vart fall laga förfall.

Grunderna för min inställning

Rättslig reglering

Av betydelse för bedömningen av JJ:s överklagande är bestämmelserna i 33 kap. 3 § rättegångsbalken om när en handling ska anses vara inkommen till en domstol liksom regleringen om återställande av försutten tid i 58 kap. 11-12 §§ och laga förfall i 32 kap. 8 § rättegångsbalken.

Enligt 33 kap. 3 § första stycket rättegångsbalken anses en handling ha kommit in till rätten den dag då handlingen anlämt till rätten eller kommit en behörig tjänsteman till handa. Kan det antas att handlingen eller en avi om denna en viss dag har lämnats in i rättens kansli eller avskilts för rätten på postanstalt, anses den ha kommit in den dagen, om den kommit en behörig tjänsteman till handa närmast följande arbetsdag (33 kap. 3 § andra stycket rättegångsbalken).

I NJA 2001 s. 728 ansågs ett överklagande till hovrätt ha kommit in i rätt tid när det inte var osannolikt att försändelsen med överklagandet under den sista dagen för överklagande avskilts på det postkontor där tingsrätten hämtade sin post.

Enligt 32 kap. 8 § rättegångsbalken är laga förfall då någon genom avbrott i den allmänna samfärdseln, sjukdom eller annan omständighet, som han inte bort förutse eller rätten annars finner utgöra giltig ursäkt, hindrats att fullgöra vad honom ålegat.

När det gäller laga förfall vid fel eller förseningar vid postbefordran har Högsta domstolen i NJA 1985 s. 862 (pleniavgörande) antagit följande rättsgrundsats. ”Postas en fullföljdsinlaga på sådan tid att den vid normal postgång skulle ha avskilts för domstolens räkning på postanstalt först samma dag som fullföljdstiden löper ut, kan avsändaren inte anses ha laga förfall, om försändelsen försenas. Detta gäller oavsett anledningen till förseningen i postbefordringen. Härvid bortses från ytterlighetsfall såsom sammanbrott i den allmänna samfärdseln.”

I doktrin har hävdats att NJA 1985 s. 862 får läsas motsatsvis på det sättet att den som inom Sverige postat sin inlaga – rätt frankerad och rätt adresserad – i sådan tid att den vid normal postgång skulle ha avskilts dagen innan klagofristen löper ut kan återopa laga förfall, om inlagan kommer in för sent. Innebörden av pleniavgörandet skulle därmed – något förneklat – vara att man måste räkna med att posten försenas en dag jämfört med vad som är ”normal postgång” (Peter Fitger m.fl., Rättegångsbalken Del 2, s. 32:25). Den i 1985 års avgörande antagna rättsgrundsatsen har modifierats genom NJA 1986 s. 203 och NJA 1997 s. 820 för fall då en frist utgår en måndag. Av dessa rättsfall framgår att det är tillräckligt att överklagandet lämnas för postbehandling under fredagen utan hänsyn till om det kan ske något avskiljande på postanstalten under lördagen eller söndagen. Högsta domstolen slår i sistnämnda avgöranden fast att den tilltalade, även om hänsyn tas till att postgången vid ett veckoslut är mera tidskrävande än annars och att risk finns för dröjsmål därutöver, skäligen inte haft anledning att räkna med att försändelsen först fyra dagar efter det att den postades skulle komma in till rätten. (Se också kommentar av Lars Welamson och Johan Munck, *Processen i hovrätt och Högsta domstolen, Rättegång IV*, 4 uppl., s. 177).

I NJA 1989 s. 313 beviljade Högsta domstolen återställande av försutten tid – oaktat fråga var om postbefordran under dagarna mellan jul och nyår – då överklagandetiden gick ut den 30 december och fullföljdsinlagan postats den 28 december i sådan tid att den kunnat postbehandlas samma dag.

Den som påstår laga förfall har bevisbördan för de omständigheter som återopats till stöd för påståendet

I NJA 1995 s. 553, NJA 1997 s. 20 och NJA 2000 s. 75 har Högsta domstolen godtagit uppgift av advokat respektive biträdande jurist på advokatbyrå om att överklagandet postats i god tid före överklagandetidens utgång. I NJA 1998 s. 533 motsades emellertid advokatens uppgifter om att ett överklagande lämnats för postbefordran tre dagar före överklagandetidens utgång av att försändelsen poststämplats dagen före den sista dagen för överklagande. Eftersom överklagandet kom in till överrätten en dag för sent vägrades återställande av försutten tid. Denna praxis har motiverats med bl.a. att det är förenat med avsevärda svårigheter och i de flesta fall omöjligt att i efterhand prestera utredning om att en postförsändelse, som senare inte har kunnat påträffas, verkligen har avsänts (se Welamson-Munck, a.a., s. 178).

Enligt Fitger m.fl. bör en advokat kunna få en tid för överklagande återställd inte bara när det överhuvudtaget inte har kommit fram något överklagande till domstolen utan också när överklagandet kommer in för sent trots att advokaten hävdar att det har postats i rätt tid. Det lär, enligt Fitger m.fl., nämligen vara mer sannolikt att ett rätt adresserat och postat brev till följd av en inledande

felsortering eller felutdelning kommer fram till rätt adressat med några dagars fördröjning än att det inte kommer fram alls (Fitger m.fl., a.a., s. 32:24 d).

Min bedömning

Enligt lag och meddelad överklagandehänvisning skulle ett överklagande av hovrättens dom ha inkommit till hovrätten senast den 28 december 2012. Överklagandet kom in till hovrätten först den 3 januari 2013. Det framgår inte av kuvertet vilket datum det poststämplats. Enligt hovrätten, vars uppgifter det saknas skäl att ifrågasätta, har överklagandet inte avskilts för hovrättens räkning hos posten inom den utsatta tiden, dvs. senast den 28 december 2012. Jag kan därför inte ansluta mig till JJ:s uppfattning att det inte är osannolikt att överklagandet avskilts för hovrättens räkning senast den 28 december 2012.

För att JJ:s överklagande av hovrättens avvisningsbeslut ska kunna bifallas krävs därför att han hade laga förfall för sin underlåtenhet att i rätt tid överklaga hovrättens dom.

JJ:s ombud tillika offentlige försvarare advokaten GW har uppgett att han den 21 december 2012 lade överklagandet i en postlåda i god tid före tömning. Advokat W:s uppgifter stöds av att överklagandet är daterat den 21 december 2012. Någon utredning om vad som kan ha orsakat förseningen finns inte. Kuvertet synes vara rätt adresserat och rätt frankerat. Det finns på kuvertets framsida en poststämpel som inte är möjlig att tyda. Det går således inte att utläsa när kuvertet poststämplats. Mot bakgrund av Högsta domstolens ställningstaganden i NJA 1995 s. 553 och NJA 1997 s. 20 och då det, vid sidan av att överklagandeskriften kommit hovrätten till handa först den 3 januari 2013, inte framkommit något som talar emot advokat W:s uppgifter bör hans uppgift om att han postade överklagandet den 21 december 2012 godtas (jfr också NJA 1984 s. 687 och Fitger, a.a., s. 32:24 d).

Vid normal postgång skulle JJ:s överklagande, om det postats den 21 december, ha avskilts för hovrättens räkning dagen innan överklagandetiden löpte ut. Även med beaktande av de förseningar som kan uppstå i posthanteringen kring jul och nyår bör JJ ha kunnat räkna med att överklagandet skulle avskiljas för hovrättens räkning vardagen därpå, dvs. i detta fall senast den 27 december (se bl.a. NJA 1989 s. 313). JJ har sålunda haft en giltig ursäkt för att inte i rätt tid överklaga hovrättens dom av den 30 november 2012.

Högsta domstolen bör mot denna bakgrund undanröja hovrättens avvisningsbeslut och förklara att JJ:s överklagande har kommit in i rätt tid.

Kerstin Skarp

Hedvig Trost

Kopia till:
City åklagarkammare i Stockholm (AM-87153-11)